

ประวัติศาสตร์เป็นนวนิยาย ที่สร้างขึ้นจากหลักฐานจริงหรือ?

สยุมงคล ศรีวารกุล

บทนำ

ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่
เป็นไปได้หรือไม่ ปัญหาที่นับว่าเป็นปัญหา
สำคัญอย่างหนึ่งในปรัชญาประวัติศาสตร์
สำหรับนักประวัติศาสตร์แล้วดูเหมือน
จะไม่มีใครสนใจที่จะถามตนเองด้วยคำถาม
ดังกล่าว ปัญหาที่พวกเขาสนใจก็คือเรา
จะสามารถเข้าถึงความรู้ทางประวัติศาสตร์
ได้อย่างไร การที่พวกเขาถามตนเองด้วย

คำถามแบบนี้ก็เท่ากับเป็นการยอมรับโดย
ปริยายว่าความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่
เป็นไปได้ แต่สำหรับนักปรัชญาปัญหา
แรกเป็นปัญหาพื้นฐานที่ต้องหยิบยกขึ้นมา
ถกกันก่อน นักปรัชญาประวัติศาสตร์พวก
หนึ่งเชื่อว่าความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็น
สิ่งที่เป็นไปได้ นักปรัชญาพวกนี้ยอมรับ
ทฤษฎีแห่งการค้นพบทางประวัติศาสตร์
ส่วนอีกพวกหนึ่งเชื่อว่าความรู้ดังกล่าว
เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ความเชื่อดังกล่าว

นำพวกเขาไปสู่การปฏิเสธทฤษฎีแห่งการ
ค้นพบแล้วหันไปรับเอาทฤษฎีแห่งการ
สร้างทางประวัติศาสตร์แทน ต่อไปนี้จะ
เป็นการพิจารณาว่าทฤษฎีทางประวัติ
ศาสตร์ทั้งสองมีจุดเด่นจุดด้อยและมีความ
น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

วิมตินิยมทางประวัติศาสตร์

วิมตินิยมทางประวัติศาสตร์
(historical scepticism) อาจแบ่งออก
คร่าว ๆ ได้ ๒ ประเภทคือ แบบจัดและ

แบบอ่อน ชาววิมตินิยมแบบจัดถือว่าไม่มีสิ่งทีเรียกว่าความรู้ทางประวัติศาสตร์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ส่วนชาววิมตินิยมแบบอ่อนถือว่าถึงแม้ความรู้ทางประวัติศาสตร์จะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่เราก็เข้าถึงไม่ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ถึงแม้ความรู้ทางประวัติศาสตร์จะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ทางตรรกวิทยา แต่ในทางประสบการณ์หรือทางข้อเท็จจริงแล้วเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้เลย ด้วยเหตุนี้ชาววิมตินิยมไม่ว่าจะเป็นแบบจัดหรือแบบอ่อนจึงไม่สามารถที่จะยอมรับทฤษฎีแห่งการค้นพบทางประวัติศาสตร์ได้ พวกเขามักจะย้ำอยู่เสมอว่าไม่มีนักประวัติศาสตร์คนใดมีหรือสามารถมีความรู้ของอดีต กล่าวคือไม่มีใครสามารถค้นพบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตได้ จิตใจของชาววิมตินิยมนั้นเต็มไปด้วยความสงสัยอย่างไม่รู้จักสิ้นสุด สิ่งใด ๆ ก็ตามที่ห่างไกลจากประสบการณ์ทางผัสสะ (ของพวกเขา) พวกเขาจะสงสัย ยิ่งห่างไกลมาก ก็ยิ่งสงสัยมาก ชาววิมตินิยมอาละวาดไม่เพียงแต่ในโลกของประวัติศาสตร์เท่านั้น ในโลกของศาสนาหรือแม้กระทั่งในโลกของวิทยาศาสตร์ก็ไม่อาจรอดพ้น ถ้าหากจะเปรียบเทียบเป็นชายูทธรแล้ว ชาววิมตินิยมดูเหมือนจะเป็นจอมยูทธรไร้เทียมทานที่มีเพลงกระวีเกี่ยวกับกราดรูนแรง จนกระทั่งไม่มีนักใดชาวใดในโลกจะต้านทานได้เลย

จุดอ่อนของทฤษฎีแห่งการค้นพบ

นักประวัติศาสตร์ต่างก็เชื่อว่าการที่ตนเองทำนั่นแล้วแต่มุ่งสู่ความจริง พวกเขาต่างก็แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถาบันและ

แนวโน้มนต่าง ๆ ในอดีต พวกเขาเขียนประวัติศาสตร์ขึ้นมาจากเอกสารและหรือหลักฐานที่มีอยู่อย่างจำกัดและเชื่อว่าประวัติศาสตร์ที่เขียนขึ้นมานั้นเป็นผลมาจากการค้นพบ เมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์ว่าเป็นกิจกรรมแห่งการค้นพบ ชาววิมตินิยมก็จะถามขึ้นมาทันทีว่ารู้ได้อย่างไรว่าประวัติศาสตร์ที่เขียนขึ้นมานั้นตรงกับสิ่งที่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ ในอดีตเท่าที่ผ่านมายังไม่มีนักประวัติศาสตร์คนใดตอบหรือสามารถตอบคำถามนี้ได้ อย่างเป็นที่น่าพอใจสำหรับชาววิมตินิยม นักประวัติศาสตร์ส่วนมากมักจะตอบด้วยความสุภาพว่าพวกเขาเพียงแต่ “เชื่อ” ว่าจริงโดยพิจารณาจากเอกสารและหรือหลักฐานที่มีอยู่ ดูเหมือนไม่มีใครเลยที่กล้ายืนยันว่าสิ่งที่เขาเขียนขึ้นมานั้นตรงกับสิ่งที่ได้เกิดขึ้นจริงทุกประการ เพราะยืนยันด้วยความแน่นอนมากเท่าใดก็ยิ่งเป็นการทำลายชาววิมตินิยมมากเท่านั้น ชาววิมตินิยมถามได้เสมอว่าเอกสารและหรือหลักฐานที่มีอยู่นั้นยืนยันถึงข้อเท็จจริงในอดีตจริงหรือ ถ้าหากจริง รู้ได้อย่างไรว่าจริงยังเป็นเรื่องที่นักประวัติศาสตร์ไม่ลงรอยกันแล้วยังเป็นการเปิดช่องโหว่ให้ชาววิมตินิยมโจมตีได้ง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่น นักประวัติศาสตร์กระแสหลักของไทยเชื่อว่าบรรพบุรุษดั้งเดิมของเรามีถิ่นฐานบ้านช่องอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน ในขณะที่นักประวัติศาสตร์ทวนกระแสจำนวนหนึ่งกล่าวว่าข้ออ้างดังกล่าวไม่เป็นความจริง อันที่จริงแล้วบรรพบุรุษของเราอยู่ที่นั่นตั้งแต่ไหนแต่ไรมา หรืออย่างที่เรเคยเรียนมาในตอนที่ยังเด็กว่า ประเพณีเกี่ยวกับนางนพมาศมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี มาบัดนี้

กลับมีผู้ยืนยันว่าข้ออ้างดังกล่าวเท็จจริง ๆ แล้วประเพณีดังกล่าวเพิ่งจะเริ่มมีมาเมื่อตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์นี่เอง เมื่อเกิดกรณีเช่นนี้ชาววิมตินิยมก็จะถามว่า ข้ออ้างใดเป็นความจริงและรู้ได้อย่างไรว่าจริง จวบจนบัดนี้พวกเขาก็ยังไม่พบคำตอบที่น่าพอใจเลย

การเกิดขึ้นมาของทฤษฎีแห่งการสร้าง

เมื่อมองเห็นนักประวัติศาสตร์ตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถหาเหตุผลมาสนับสนุนข้ออ้างของตนและอยู่ในสภาวะยอมจำนนต่อชาววิมตินิยมเช่นนั้น นักปรัชญาประวัติศาสตร์จำนวนหนึ่งก็รีบหาทางช่วยเหลือโดยทันที พวกเขาพบว่าทางที่จะช่วยเหลือให้นักประวัติศาสตร์นั้นมีอย่างน้อย ๓ ทางคือ

๑. ล้มล้างข้ออ้างต่าง ๆ ที่ชาววิมตินิยมยกขึ้นมา กล่าวคือ หาทางพิสูจน์ว่าการอ้างเหตุผลของชาววิมตินิยมนั้นฟังไม่ขึ้น

๒. หาทางพิสูจน์วิธีการของทฤษฎีแห่งการค้นพบและยืนยันว่าทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง

๓. ทิ้งทฤษฎีแห่งการค้นพบแล้วหันไปหาทฤษฎีอื่นแทน

หลังจากที่พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว พวกเขาก็พบว่าหนทางที่ (๑) และ (๒) นั้นไม่มีทางที่จะสำเร็จเป็นจริงได้ ดังนั้นเพื่อที่จะต่อสู้หรือตอบโต้ชาววิมตินิยมได้ก็เหลืออยู่เพียงหนทางเดียว นั่นคือพิจารณาประวัติศาสตร์ในแนวทางที่แตกต่างออกไป **โครซ** (Croce) ซึ่งเป็นหนึ่งในนักปรัชญาประวัติศาสตร์แนวนี้ อ้างว่า ถ้าหากประวัติศาสตร์ถูกพิจารณาว่าเป็นการกำหนดด้วยความแน่นอนถึง

สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต วิมตินิยมก็จะตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นประวัติศาสตร์ควรถูกพิจารณาว่าเป็นกิจกรรมประเภทที่แตกต่างออกไป กล่าวคือเป็นการสร้างอดีต การพิจารณาประวัติศาสตร์ตามแนวหลังนี้ ครอชถือว่าน่าชื่นชมมากกว่าด้วยเหตุผล ๒ ประการคือ

๑. การพิจารณาแนวนี้เป็นทฤษฎีประวัติศาสตร์ที่ถูกตั้งในฐานะที่เป็นทฤษฎีประวัติศาสตร์ คำกล่าวที่ลือชื่อของครอชที่ว่า “ประวัติศาสตร์ที่แท้จริงทั้งหมดคือประวัติศาสตร์ร่วมสมัย” (Every true history is contemporary history) เป็นการย้ำถึงทฤษฎีของเขาที่ว่าสิ่งใด ๆ ก็ตามที่จะได้ชื่อว่า “ประวัติศาสตร์” จะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตร่วมสมัย นั่นคือจะต้องเกี่ยวข้องกับความสนใจโดยจำเป็น นักประวัติศาสตร์อาจสร้างประวัติศาสตร์ขึ้นมาต่างกัน ยกตัวอย่างเช่นนักประวัติศาสตร์ ๒ คนแปลความหมายการปฏิวัติของฝรั่งเศสออกมามากัน ทั้งนี้ก็เพราะมีความสนใจต่างกัน สิ่งที่ครอชต้องการในที่นี้ก็คือแยกความแตกต่างระหว่างบันทึกเหตุการณ์กับประวัติศาสตร์ บันทึกเหตุการณ์เป็นแต่เพียงเอกสารที่บันทึกเหตุการณ์ตามลำดับปฏิทิน แต่ประวัติศาสตร์ = เอกสาร + ความสนใจ

๒. การพิจารณาประวัติศาสตร์ตามทฤษฎีแห่งการสร้างสามารถตอบได้ว่าชาววิมตินิยมได้ การพิจารณาประวัติศาสตร์ตามแนวนี้สามารถปิดปากชาววิมตินิยมอย่างได้ผลที่สุด เพราะประวัติศาสตร์ไม่ใช่การค้นพบข้อเท็จจริงอีกต่อไป แต่เป็นการสร้างหรือแปลความหมายจากเอกสารตามความสนใจของนักประวัติศาสตร์แต่ละคน ปัญหาเรื่องความจริงจึงตัดทิ้งไปได้เลย เพราะฉะนั้น

จึงไม่มีที่ว่างให้กับความสงสัยอีกต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ครอชเสนอทฤษฎีแห่งการสร้างทางประวัติศาสตร์ขึ้นมา ก็เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงจากการโจมตีของชาววิมตินิยมโดยมีพื้นฐานอยู่บนเหตุผล ๒ ประการ คือ ประการแรกเขาทิ้งความสัมพันธ์ระหว่างเอกสารกับเหตุการณ์ในอดีต เพราะความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ภายนอกซึ่งเปิดโอกาสให้ชาววิมตินิยมโจมตีได้ อันเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าคนเราไม่สามารถรู้ได้ว่าเอกสารตรงกันกับเหตุการณ์ในอดีตหรือไม่ ประการที่สอง เขาหันไปปรับเอาความสัมพันธ์ระหว่างนักประวัติศาสตร์กับเอกสารเพราะความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ภายในซึ่งไม่เปิดโอกาสให้กับความสงสัยใด ๆ ทั้งสิ้น

ธรรมชาติของทฤษฎีแห่งการสร้าง

ถึงแม้ครอชทั้งทฤษฎีแห่งการค้นพบ แต่เขาก็ยังยอมรับว่าเหตุการณ์ในอดีตเป็นสิ่งที่เคยมีอยู่ (แต่เรารู้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องไปสนใจ) โอ๊คชอตต์ (Oakeshott) ไปไกลยิ่งกว่านั้น

เขายืนยันว่าเหตุการณ์ในอดีตเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง การยืนยันของเขาฟังดูแล้วขัดแย้งและขัดกับสามัญสำนึกของเราเป็นอย่างยิ่ง ต่อไปนี้เป็นการอ้างเหตุผลของเขาโดยสรุป

(๑) เหตุการณ์ในอดีตไม่สามารถได้มาซึ่งคุณสมบัติหรือธรรมชาติที่แน่นอนตายตัว

(๒) ถ้าหากเหตุการณ์ในอดีตไม่สามารถมีธรรมชาติที่แน่นอนตายตัว เหตุการณ์เหล่านั้นก็เป็นสิ่งที่รู้ไม่ได้

(๓) สิ่งที่เราไม่รู้ได้ย่อมไม่สามารถมีอยู่ในแง่คิดของมนุษย์

(๔) ภาวน์ (entities) ที่รู้ไม่ได้ย่อมไม่สามารถแสดงบทบาทอะไรในประสบการณ์ของมนุษย์

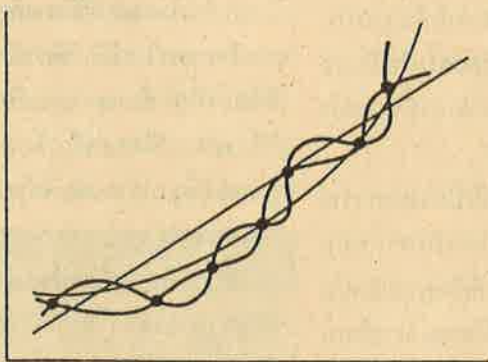
(๕) เหตุการณ์ในอดีตไม่สามารถแสดงบทบาทใด ๆ ในประสบการณ์ของมนุษย์

(๖) เพราะฉะนั้น เหตุการณ์ในอดีตจึงเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง

นักปรัชญาประวัติศาสตร์ดังเช่นไมแลนด์ (Meiland) คิดว่าการที่จะล้มล้างโอ๊คชอตต์นั้นทำได้ไม่ยาก เขาอ้างว่าถึงแม้เหตุการณ์ในอดีตจะไม่สามารถมีอยู่ในปัจจุบัน แต่เราก็สามารถอ้างถึง

ความสัมพันธ์ของมันกับบางสิ่งบางอย่างที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นคือหลักฐาน ถ้าหากไอ้ข้อขัดแย้งลึกลับความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ได้ การอ้างเหตุผลของเขาก็ไร้ความหมาย

สาเหตุที่ไอ้ข้อขัดแย้งสรุปไปไกลถึงขนาดนั้น อาจเป็นเพราะเขาต้องการลึกลับลึกลับทฤษฎีแห่งการค้นพบซึ่งยึดถือเกณฑ์แห่งการตรงกัน (correspondence) อย่างถอนรากถอนโคน เขาต้องการชี้ให้เห็นว่าการตรงกันระหว่างหลักฐานปัจจุบันกับเหตุการณ์ในอดีต เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ทั้งในทางความคิดและในทางประสบการณ์ เพราะฉะนั้นเขาจึงหันมาหาเกณฑ์แห่งการสอดคล้องกัน (coherence) ระหว่างงานเขียน (parts of the narrative) กับชิ้นส่วนของหลักฐานเพราะทั้งสองสิ่งต่างก็มีอยู่ในปัจจุบันหน้าทีของนักประวัติศาสตร์ก็คือพยายามเพิ่มปริมาณความสอดคล้องดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อที่จะมองเห็นความคิดของไอ้ข้อขัดแย้งได้ชัดเจนโปรดสังเกตแผนผังต่อไปนี้

เส้นตรงและเส้นโค้งเป็นตัวแทนถึงงานเขียนทางประวัติศาสตร์ จุดแต่ละ

จุดเป็นตัวแทนถึงชิ้นส่วนของหลักฐานงานเขียนทางประวัติศาสตร์ที่น่าพึงพอใจสำหรับไอ้ข้อขัดแย้งก็คืองานเขียนที่สอดคล้องกับชิ้นส่วนของหลักฐานที่มีอยู่ทั้งหมด ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือถ้าหากมีงานเขียน ๒ ชิ้นที่แตกต่างกันแต่สอดคล้องกับชิ้นส่วนของหลักฐานทั้งหมดเหมือนกัน (เหมือนดั่งเส้นโค้ง ๒ เส้นในแผนผังข้างบน) เราจะถือว่างานเขียนชิ้นใดเป็นงานเขียนทางประวัติศาสตร์ ไอ้ข้อขัดแย้งดูเหมือนจะนิ่งเงียบต่อปัญหานี้ แต่ถ้าหากเราไปถามครอซ เขาคงจะรีบตอบทันทีว่างานเขียนทั้งสองชิ้นเป็นงานเขียนทางประวัติศาสตร์ สาเหตุที่ต่างกันก็เพราะนักประวัติศาสตร์มีความสนใจแตกต่างกัน เมื่อประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับความสนใจและความสอดคล้อง ผลที่ตามมาก็คืออาจทำให้สรุปได้ว่า โดยพื้นฐานแล้วประวัติศาสตร์ก็ไม่ได้แตกต่างจากนวนิยายโดยทั่ว ๆ ไป เพราะทั้งคู่ไม่ได้มุ่งหวังความจริงแต่มุ่งหวังความงาม นักประวัติศาสตร์และนักเขียนนวนิยายจึงไม่ได้แตกต่างกันโดยประเภท เพราะต่าง

ก็เขียนหนังสือขึ้นมาตามความสนใจและมีเป้าหมายอยู่ที่ความงาม ถ้าหากเรา

ถือว่าความสอดคล้องและความงามหมายถึงความกลมกลืนแล้ว ทั้งความสอดคล้องและความงามก็มีธรรมชาติอย่างเดียวกัน เพื่อที่จะมองเห็นได้ชัดเจนโปรดสังเกตการอนุมานต่อไปนี้

ความสอดคล้อง คือ ความกลมกลืน
ความกลมกลืน คือ ความงาม
∴ ความสอดคล้อง คือ ความงาม

ทางสองแพร่งที่ไม่อยากจะเลือก

บัดนี้เราก็ได้เห็นแล้วว่า ผลจากการที่ชาววิมตินิยมจูเนอริกประวัติศาสตร์ซึ่งยึดถือทฤษฎีแห่งการค้นพบ ทำให้นักปรัชญาประวัติศาสตร์จำนวนหนึ่งรีบหาทางช่วยเหลือ นักปรัชญาจำนวนดังกล่าวมีน้ำใจและเจตนาบริสุทธิ์ในการหาทางออกให้กับนักประวัติศาสตร์ แต่ผลจากการช่วยเหลือของพวกเขากลับทำให้นักประวัติศาสตร์ต้องชอกช้ำใจ เพราะทฤษฎีที่พวกเขาเสนอขึ้นมานำไปสู่การสรุปว่าประวัติศาสตร์ไม่ได้แตกต่างจากนวนิยายโดยประเภท เจตนาของพวกเขาไม่ได้ผิดแผกแตกต่างจากเจตนาของเดวิด ฮูม (David Hume) ที่มีต่อวิทยาศาสตร์และศีลธรรมเมื่อครั้งกระโน้น ในครั้งนั้นฮูมคิดว่าเขาได้ช่วยเหลือ แต่จริงๆ แล้วกลับกลายเป็นการสร้างความยุ่งยากลำบากให้กับวงการปรัชญาวิทยาศาสตร์มาจนกระทั่งทุกวันนี้

ถ้าหากสิ่งที่นักปรัชญาประวัติศาสตร์ประเภทดังกล่าวเสนอขึ้นมาเป็นความจริง ก็นับได้ว่าเป็นความจริงที่เจ็บปวดมากจนกระทั่งไม่มีนักประวัติศาสตร์คนใดอยากจะยอมรับ แทนที่จะเป็นการช่วยเหลือกลับดูเหมือนว่าเป็นการทรมานซ้ำ เพราะฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกที่นักประวัติศาสตร์นอกจากไม่ยอมรับ

แล้วยังคัดค้านทฤษฎีแห่งการสร้างอีกด้วย มาถึงตอนนี้จึงดูเหมือนว่านักประวัติศาสตร์กำลังเผชิญกับทางสองแพร่งที่ไม่อยากจะเลือก นั่นคือถ้าหากเลือกทฤษฎีแห่งการค้นพบ ก็เกรงว่าจะถูกชาววิมตินิยมโจมตี ถ้าหากเลือกทฤษฎีแห่งการสร้าง ก็จะต้องยอมรับว่าประวัติศาสตร์ไม่ได้แตกต่างจากนวนิยายโดยพื้นฐานแล้ว นักประวัติศาสตร์จะทำฉันใด ถ้าเป็นนักประวัติศาสตร์ ผู้เขียนจะเลือกทฤษฎีแห่งการค้นพบถึงแม้จะถูกชาววิมตินิยมโจมตีเพราะประวัติศาสตร์ที่มีธรรมชาติไม่แตกต่างจากนวนิยายก็ไม่สมควร ได้ชื่อว่าเป็นประวัติศาสตร์อีกต่อไป เป้าหมายของประวัติศาสตร์ควรเป็นความจริง ส่วนความงามนั้นควรปล่อยให้เป่าหมายของศิลปินและนักเขียนนวนิยาย ถึงแม้เราไม่มีเกณฑ์มาตัดสินหรือยืนยันความจริงด้วยความแน่นอน ก็ไม่เห็นจะเป็นไรในเมื่อนักวิทยาศาสตร์และนักการศาสนาต่างก็ตกอยู่ในชะตากรรมอย่างเดียวกัน เมื่อเผชิญหน้ากับจอมยุทธผู้ยิ่งใหญ่เยี่ยงชาววิมตินิยม

นักประวัติศาสตร์จะได้ชื่อว่าเป็นนักประวัติศาสตร์ก็ต่อเมื่อเขามีความจริงเป็นอุดมคติ เขาจะต้องไม่หลีกเลียงหรือหันเหไปจากความจริงไม่ว่าในกรณีใด ๆ ไม่ว่าจะทุกข์ทรมานหรือเจ็บปวดครวครวร้ายสักเพียงใดเขาก็ไม่ควรละความพยายาม เมื่อใดก็ตามที่นักประวัติศาสตร์เขียนหนังสือขึ้นมาโดยไม่ได้มุ่งหวังความจริง แต่มุ่งหวังอย่างอื่น เช่น ความสงบเรียบร้อย ความสุข หรืออำนาจ ทั้ง ๆ ที่รู้แน่แก่ใจว่าตนเองกำลังบิดเบือนความจริง เขาก็ไม่ควรจะได้ชื่อว่าเป็นนักประวัติศาสตร์อีกต่อไป เพราะ

ฉะนั้นทฤษฎีแห่งการค้นพบจึงควรเป็นทฤษฎีที่เรารักษาไว้ ถึงแม้เหตุการณ์ในอดีตเป็นสิ่งที่ตายไปแล้ว แต่ความคิดในอดีตยังเป็นสิ่งที่มีชีวิตอยู่ ส่วนที่เป็นความคิดของอดีตนี้เองที่นักประวัติศาสตร์จะต้องค้นหาให้พบ ในหนังสือของเขาชื่อ *The Idea of History* กอลลิงวูด (Collingwood) ได้เขียนไว้ในหน้า ๖๓ ว่า

“นักประวัติศาสตร์ย่อมผิดพลาดอย่างแน่นอนถ้าหากเขาคิดว่าอดีตของเขาเป็นอดีตที่ตายแล้ว ไอ้ข้อดัดที่กักเอาไว้ไม่มีทางเลือกที่สามมีแต่ทางเลือกอยู่สองทาง คืออดีตที่ตายแล้วหรือปัจจุบันที่เป็นอยู่ แต่ความจริงแล้วมีทางเลือกทางที่สามนั่นคือ อดีตที่ยังมีชีวิตอยู่ อดีตซึ่งสามารถแสดงให้เห็นใหม่ในปัจจุบัน...ทั้งนี้ก็เพราะอดีตไม่ได้เป็นแต่เพียงเหตุการณ์ธรรมดาเท่านั้น แต่ยังเป็นความคิดอีกด้วย”

อดีตในฐานะที่เป็นเหตุการณ์ธรรมดาตินั้นไม่มีทางทำให้หวนกลับมาได้ แต่อดีตในฐานะที่เป็นความคิดนั้นทำให้มีชีวิตชีวาขึ้นมาได้เสมอ การศึกษาประวัติศาสตร์จึงเป็นการศึกษาอดีตในฐานะที่เป็นความคิด ประวัติศาสตร์จึงเป็นวิชาหนึ่งที่ศึกษามนุษย์ในฐานะที่เป็นจิตหรือผี ประวัติศาสตร์ศึกษา “ความ

เป็นปัจเจก” ของคน ในขณะที่วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์พยายามศึกษา “ภาพรวม” ของมนุษย์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์ศึกษามนุษย์ในฐานะที่เป็นเครื่องจักร นักวิทยาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์จึงมักจะมองข้ามความสำคัญของส่วนที่เป็นจิตหรือผีและที่กักเอาไว้ความหมาย ตรงข้าม นักประวัติศาสตร์กลับมองเห็นว่าส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงปัจเจกภาพของมนุษย์ เลนินและคานธีต่างก็มีลักษณะคล้าย ๆ กัน ในส่วนที่เป็นเครื่องจักร แต่ในส่วนที่เป็นผีแล้วทั้งสองคนดูเหมือนจะแตกต่างกันอย่างลิบลับ ด้วยเหตุนี้วิธีการที่ใช้ในการศึกษาส่วนที่เป็นเครื่องจักรจึงไม่ควรนำไปใช้กับส่วนที่เป็นผี เพราะการทำเช่นนั้นมักจะทำให้หลงคิดไปง่าย ๆ ว่าอะไรก็ตามที่ไปไม่ได้กับวิธีการของตนก็เป็นสิ่งที่ไร้ความหมาย (เหมือนกับที่นักวิทยาศาสตร์บางคนสรุปว่าเรื่องของพระเจ้าหรือธรรมะเป็นเรื่องไร้ความหมายเพราะวิธีการของคนพิศวงนี้ไม่ได้) ในหนังสือเล่มเดียวกัน กอลลิงวูดได้เขียนไว้ในหน้า ๒๐๕ ว่า

“...ในขณะที่วิถีทางที่ถูกต้องการศึกษารวมชาติคือวิธีการวิทยาศาสตร์ วิถีทางที่ถูกต้องการศึกษาจิตคือวิธีการประวัติศาสตร์... ล็อก (Locke) พูดุก (ถึงแม้ว่าเขาจะเข้าใจในสิ่งที่เขากำลังพูดแต่เพียงน้อยนิดก็ตาม) เมื่อเขากล่าวว่าวิถีทางที่ถูกต้องการสืบสาวทางจิตคือวิธีการที่เรียบง่ายทางประวัติศาสตร์”

บทสรุป

ประวัติศาสตร์เป็นนวนิยายที่สร้างขึ้นมาจากหลักฐานจริงหรือ ผู้เขียนคิด

ว่าไม่ใช่อย่างแน่นอน อย่างน้อยที่สุด ประวัติศาสตร์ก็แตกต่างจากนวนิยายใน เรื่องของเป้าหมาย ประวัติศาสตร์มุ่ง ความจริงในขณะที่นวนิยายมุ่งความงาม ดังนั้นนักประวัติศาสตร์จะยังได้ชื่อว่า เป็นนักประวัติศาสตร์ครบใจที่เขา ยังยึดถือความจริงเป็นอุดมคติ (ส่วนจะ บรรลุถึงหรือไม่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง) ถ้า หากเขาเปลี่ยนจุดประสงค์ไปเป็นอย่าง อื่น เขาก็จะสิ้นสภาพการเป็นนักประวัติ ศาสตร์ทันที เราอาจจะเรียกเขาว่าเป็น นักเขียนนวนิยาย นักการเมืองหรือนัก อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ นักประวัติศาสตร์ เพราะ ฉะนั้นทฤษฎีประวัติศาสตร์ที่นักประวัติ ศาสตร์ยึดถือจึงต้องเป็นทฤษฎีแห่งการ ค้นพบโดยจำเป็น ถึงแม้การยึดถือทฤษฎี นี้จะเปิดโอกาสให้ชาววิมตินิยมโจมตี ก็ไม่เห็นมีอะไรน่าตื่นตระหนกเพราะคน อื่น ๆ ก็โดนเหมือนกัน เมื่อจอมยุทธ อยากรจะสงสัยก็จงปล่อยให้จอมยุทธตาย ไปพร้อมกับความสงสัยของเขาเอง ใน สังคมของเราขณะนี้ได้มีนักปรัชญาที่ ยึดถือทฤษฎีแห่งการสร้างเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าหากท่านได้พบปะพูดคุยหรือได้อ่าน งานเขียนของพวกเขา ก็ขอให้ท่านจง ตระหนักว่าพวกเขาต้องการให้ประวัติ ศาสตร์รอดพ้นจากวิมตินิยม พวกเขา ไม่ได้มีเจตนาที่จะทรมานหัวของท่าน ถึงแม้ผลจากการสืบสาวของพวกเขา ดู เหมือนจะเป็นไปในทำนองนั้นก็ตาม ♣

บทกวี

กล้า

กล้ากล้าจะเติบโตกล้า
 ด้วยกล้ากล้าจะคงอยู่
 กล้ากล้ายืดยอดชู
 กล้าเรียนรู้กล้ากล้าทน
 กล้ากล้าแรงเติบโตกล้า
 เท่าที่กล้ารู้ตัวตน
 กล้ากล้าจะทานฝน
 เท่ากล้าทนแสงตะวัน
 กล้ากล้าจะแตกหน่อ
 กล้าแตกกอสืบต่อพันธุ์
 กล้ากล้ารอคืนวัน
 กล้าฝ่าฟันการทำทลาย
 กล้าจึงกล้าเติบโตกล้า
 กล้ากล้ากล้าทำความตาย
 กล้าแกร่งแห่งความหมาย
 กล้าทอดกายกอดแผ่นดิน
 หึงยอดที่ยืดชู
 การต่อสู้ก็สุดสิ้น
 เมื่อกล้าถูกกัดกิน
 กล้ายังดินจนสิ้นแรง

อชันตะ

หนังสืออ้างอิง

- Collingwood, R.G. (1946) *The Idea of History*.
 Oxford : Oxford University Press,
 1980
- Meiland, Jack W. *Scepticism and Historical
 Knowledge*. New York : Random
 House, Inc., 1965